

Konrad Tabiś

Laboratorium nr 2

Sprawozdanie - Podstawy Sztucznej Inteligencji – Scenariusz 2

Temat ćwiczenia: Budowa i działanie sieci jednowarstwowej.

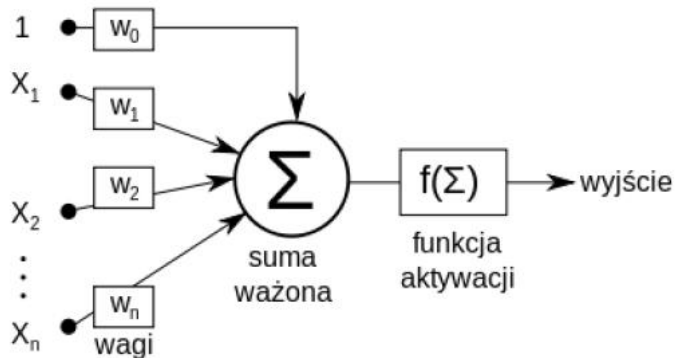
1.Cel ćwiczenia:

Poznanie budowy i działania jednowarstwowych sieci neuronowych oraz uczenie rozpoznawania wielkości liter.

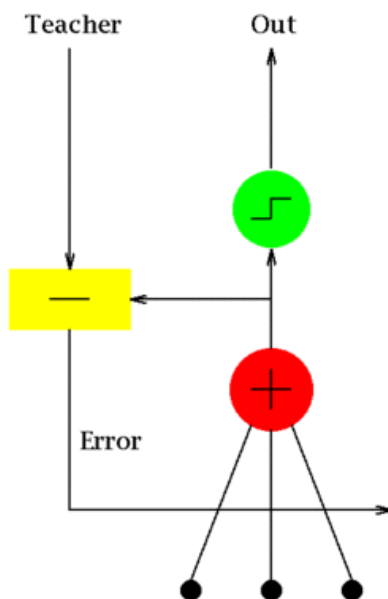
2.Syntetyczny opis budowy algorytmu uczenia się

W celu wykonania ćwiczenia stworzyłem dwie jednowarstwowe sieci, z wykorzystaniem różnych algorytmów. Pierwsza korzysta z perceptronu wg McCullocha-Pittsa, druga typu Adaline.

Perceptron McCullocha-Pittsa:

Adaline:

Sieci składają się z siedmiu neuronów. Pierwsza warstwa składa się z sześciu neuronów, które przysyłają wynik do siódmego – neuronu wyjściowego. Każdy z neuronów otrzymuje 7 sygnałów wejściowych.

Do budowy perceptronu wykorzystałem podany na wykładzie model McCullocha-Pittsa.

process sumuje iloczyn sygnałów wejściowych i odpowiadających im wag. Uruchamia metodę activate

Budowa Adaline jest bardzo podobna do budowy perceptronu. Różni się tylko tym, że modyfikowanie wag wykonuje się z pominięciem funkcji aktywacji.

process sumuje iloczyn sygnałów wejściowych i odpowiadających im wag, oraz zwraca ten wynik.

test uruchamia metodę `active` z wynikiem metody `process` jako parametrem.

Litery stworzyłem za pomocą dwuwymiarowej tablicy 7x5 którą podzieliłem na 6 obszarów. Jeżeli w danym obszarze pojawiła się choćby jedna komórka ustawiona na 1 odpowiedni sygnał wejściowy do neuronu zwracał sygnał 1. Kiedy cały obszar był wypełniony zerami zwracał sygnał 0.

A 4x4 grid of squares. The top row is shaded gray. The first two columns are shaded gray.

Przykład:

1	1	1	1	0
1	0	0	0	1
1	0	0	0	1
1	1	1	1	0
1	0	0	0	1
1	0	0	0	1
1	1	1	1	0

1	0	0	0	0
1	0	0	0	0
1	0	0	0	0
1	1	1	0	0
1	0	0	1	0
1	0	0	1	0
1	1	1	0	0

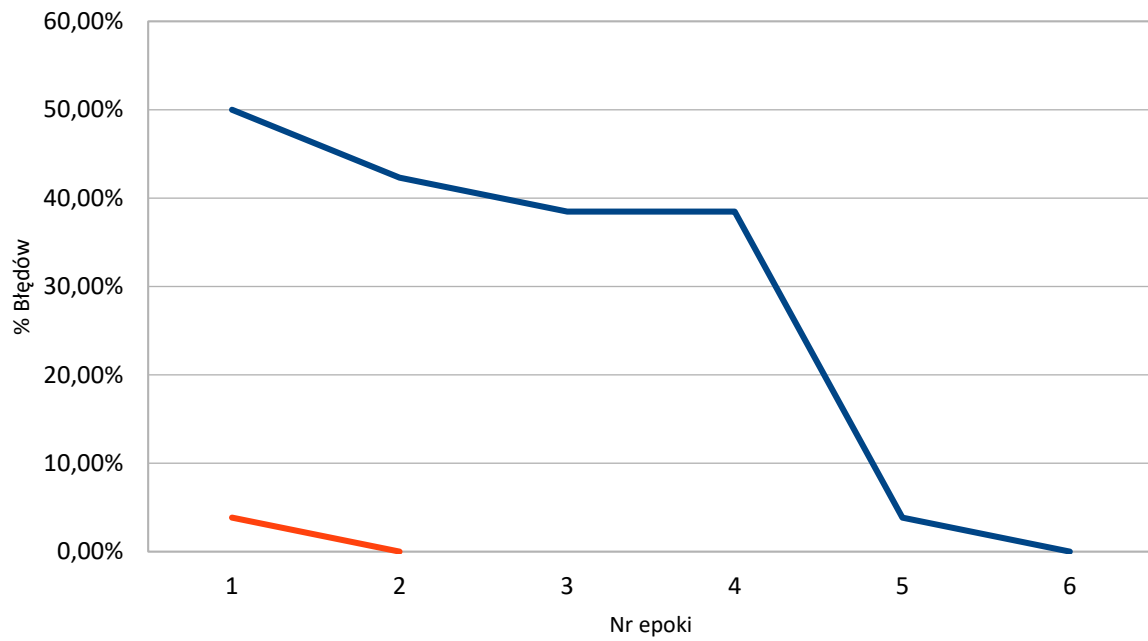
3.Proces uczenia i zebrane wyniki

W klasie Letters przygotowałem 26 liter małych i wielkich które wykorzystałem do uczenia rozpoznawania liter. Proces uczenia przeprowadziłem dla różnych współczynników uczenia.

Wyniki uczenia się różniły się z powodu losowych wag początkowych, dlatego dla każdego współczynnika uczenia się robiłem kilkukrotnie test i wybierałem najlepsze wyniki.

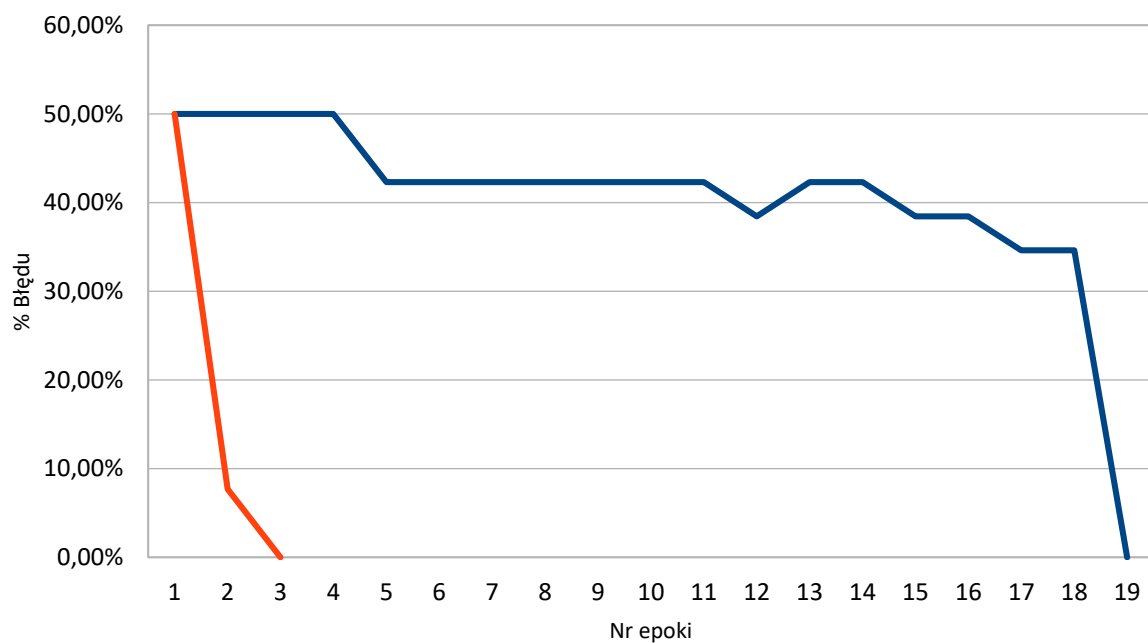
Współczynnik uczenia = 0.1

Nr Epoki	% Błędów Perceptron	% Błędów Adaline
1	50,00%	3,85%
2	42,31%	0,0%
3	38,46%	
4	38,46%	
5	3,85%	
6	0,00%	

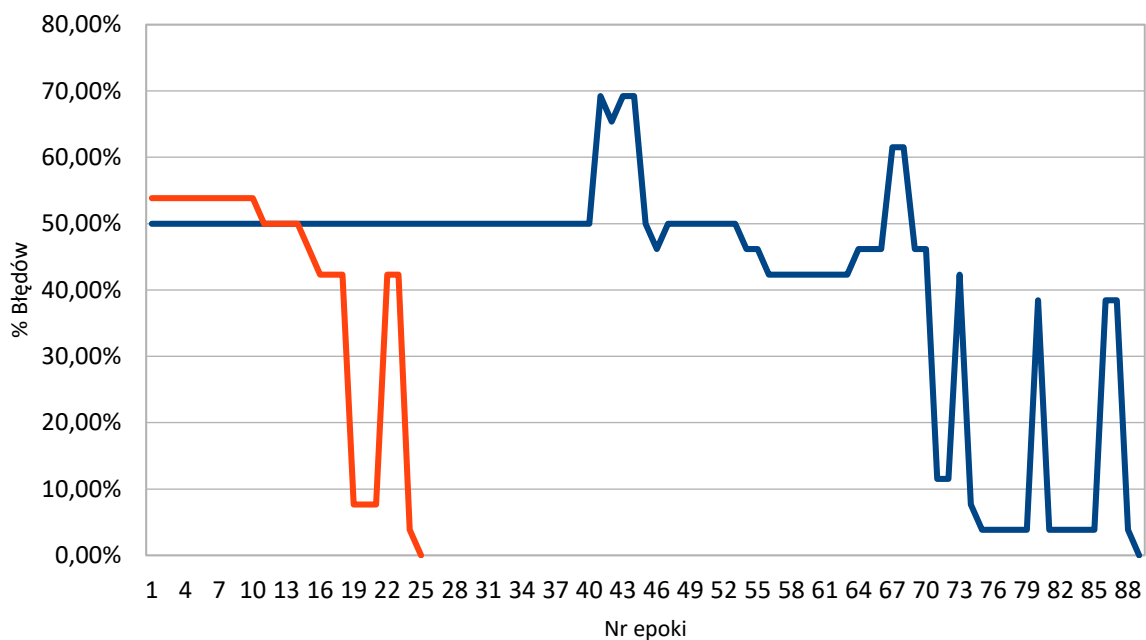

Współczynnik uczenia = 0.01

Nr Epoki	% Błędów Perceptron	% Błędów Adaline
1	50,00%	50,00%
2	50,00%	7,69%
3	50,00%	0,00%
4	50,00%	
5	42,31%	
6	42,31%	
7	42,31%	
8	42,31%	
9	42,31%	
10	42,31%	
11	42,31%	
12	38,46%	
13	42,31%	
14	42,31%	
15	38,46%	
16	38,46%	
17	34,62%	
18	34,62%	
19	0,00%	

Współczynnik uczenia = 0.001

4. Analiza wyników:

Patrząc na wykresy od razu rzuca nam się w oczy, że algorytm Adaline w każdym przypadku potrzebował mniej epok na nauczanie się. Kolejnym wnioskiem, który możemy z łatwością wyciągnąć jest to, że im mniejszy współczynnik uczenia tym więcej epok oba algorytmy potrzebowały na nauczanie się rozpoznawania liter.

5. Wnioski:

Neuron typu adaline jest o wiele wydajniejszy niż perceptron. Niezależnie od współczynnika uczenia zawsze uczył się kilkakrotnie szybciej. Wynika to z tego w jaki sposób uczy się adaline. Otóż modyfikowanie wag następuje przed funkcją aktywacji. Oznacza to, że jeżeli wartość oczekiwana będzie się znacznie różnić od wartości wyliczonej, to wagi również zostaną znacznie zmodyfikowane. Z kolei jeżeli popełniony błąd będzie niewielki, to wagi również zostaną niewiele zmienione. Co więcej, adaline różni się od perceptronu jeszcze w jednej kwestii. W przypadku perceptronu, gdzie sygnały wejściowe, tak jak i sygnały wyjściowe to 0 lub 1, modyfikacja wag będzie się odbywać tylko i wyłącznie poprzez zwiększanie ich wartości. Jeśli chodzi o adaline, to sygnały wejściowe jak i wyjściowe to -1 lub 1. Dzięki temu modyfikacja wag może odbywać się nie tylko poprzez zwiększanie ich wartości, ale także poprzez ich zmniejszanie, co znacznie poprawia dokładność.

6.Listing kodu:

```
import java.util.Random;

public class Perceptron {

    private int noi; //ilość wejść
    private double[] w; //wagi

    public Perceptron ( int numbers_of_inputs ) {
        noi = numbers_of_inputs;
        w = new double[noi];

        for ( int i = 0; i < noi; i++ )
            w[i] = new Random().nextDouble(); //wagi początkowe sa losowane
    }

    //funkcja aktywująca
    private int active ( double y_p ) {
        return y_p < 0 ? 0 : 1;
    }

    //sumator
    public int process ( int[] x ) {
        double y_p = 0;
        for ( int i = 0; i < noi; i++ )
            y_p += x[i] * w[i];

        return active( y_p );
    }

    //uczenie
    public void learn ( int[] x, double y, double lr ) {
        double y_p = process( x );

        for ( int i = 0; i < noi; i++ )
            w[i] += ( y - y_p ) * lr * x[i]; //modyfikacja wag
    }
}
```

```

import Letters.Letters;

import java.util.Arrays;

public class Main {

    public static void main ( String[] args ) {

        int noi = 7;    //ilość wejść
        int nol = 13;    //ilość liter MAX 26
        int counter = 0;    //licznik ilości epok uczenia się
        double lr = 0.1;    //krok uczenia się

        Perceptron[] perc = new Perceptron[noi];
        for ( int i = 0; i < noi; i++ )
            perc[i] = new Perceptron( noi );

        int[] y = new int[nol * 2];    //0 - duża litera, 1 - mała litera
        Arrays.fill( y, 0, nol, 0 );
        Arrays.fill( y, nol, nol * 2, 1 );

        int[] wyj = new int[nol * 2];    //tablica przechowująca wyniki testowania perceptronu
        Arrays.fill( wyj, 0, nol * 2, 0 );

        int proc;
        while ( ! Arrays.equals( y, wyj ) ) {

            proc=0;
            for ( int i = 0; i < 2; i++ )    //0 - wielkie litery, 1 - małe litery
                for ( int j = 0; j < nol; j++ )
                    learn( perc, noi, lr, i, j );

            wyj = test( perc, nol, noi );
            for ( int i = 0; i < nol * 2; i++ ) //testowanie, do sprawozdania
                if ( wyj[i] != y[i] )
                    proc++;
            counter++;
            System.out.format( "%.6f%n", ( double ) proc / ( nol * 2 ) );
        }

        System.out.println( "Ilość kroków do nauczenia się = " + counter );
    }

    public static void learn ( Perceptron[] perc, int noi, double lr, int i, int j ) {
        int[] vector;    //tablica przechowująca wektor sygnałów wejściowych do uczenia
        pierwszej warstwy sieci

```



```

vector = Letters.getLetter( i, j );

int[] vector_p = new int[noi]; //tablica przechowująca wektor sygnałów wyjściowych pierwszej
warstwy sieci
vector_p[0] = 1; //bias

for ( int k = 0; k < noi - 1; k++ ) {          //uczenie pierwszej warstwy
    perc[k].learn( vector, i, lr );
    vector_p[k + 1] = perc[k].process( vector ); //pobranie sygnału wyjściowego
}
perc[noi - 1].learn( vector_p, i, lr );        //uczenie perceptronu wynikowego na podstawie
sygnałów wyjściowych pierwszej warstwy
}

public static int[] test ( Perceptron[] perc, int nol, int noi ) {
    int[] wyj = new int[nol * 2];
    int[] vector;          //tablica przechowująca wektor sygnałów wejściowych do testowania
    pierwszej warstwy sieci
    int[] vector_p = new int[noi]; //tablica przechowująca wektor sygnałów wyjściowych pierwszej
    warstwy sieci
    vector_p[0] = 1;        //bias

    for ( int i = 0; i < 2; i++ ) { //testowanie, celem upewnienia się, czy sieć już nauczona
        for ( int j = 0; j < nol; j++ ) {
            vector = Letters.getLetter( i, j );
            for ( int k = 0; k < noi - 1; k++ )
                vector_p[k + 1] = perc[k].process( vector );

            wyj[i * nol + j] = perc[noi - 1].process( vector_p );
        }
    }
    return wyj;
}
}

```

```

import java.util.Random;

public class Adaline {

    private int noi; //ilość wejść
    private double[] w; //wagi

    public Adaline ( int numbers_of_inputs ) {
        noi = numbers_of_inputs;
        w = new double[noi];

        for ( int i = 0; i < noi; i++ )
            w[i] = new Random().nextDouble(); //wagi początkowe sa losowane
    }

    //funkcja aktywująca
    private int active ( double y_p ) {
        return y_p <= 0 ? (-1) : 1;
    }

    //sumator
    public double process ( int[] x ) {
        double y_p = 0;
        for ( int i = 0; i < noi; i++ )
            y_p += x[i] * w[i];

        return y_p;
    }

    //uczenie
    public void learn ( int[] x, double y, double lr ) {
        double y_p = process( x );

        for ( int i = 0; i < noi; i++ )
            w[i] += ( y - y_p ) * lr * x[i]; //modyfikacja wag
    }

    //testowanie
    public int test ( int[] x )
    {
        return ( active( process( x ) ) );
    }
}

```

```

import Letters.Letters;

import java.util.Arrays;

public class Main {

    public static void main ( String[] args ) {

        int noi = 7;    //ilość wejść
        int nol = 13;    //ilość liter MAX 26
        int counter = 0; //licznik ilości epok uczenia się
        double lr = 0.1; //krok uczenia się

        Adaline[] ada = new Adaline[noi];
        for ( int i = 0; i < noi; i++ )
            ada[i] = new Adaline( noi );

        int[] y = new int[nol * 2];    //-1 - duża litera, 1 - mała litera
        Arrays.fill( y, 0, nol, - 1 );
        Arrays.fill( y, nol, nol * 2, 1 );

        int[] wyj = new int[nol * 2]; //tablica przechowująca wyniki testowania adaline
        Arrays.fill( wyj, 0, nol * 2, 0 );

        int proc;
        while ( ! Arrays.equals( y, wyj ) ) {

            proc=0;
            for ( int i = 0; i < 2; i++ ) {    //-1 - wielkie litery, 1 - małe litery
                for ( int j = 0; j < nol; j++ )
                    learn( ada, noi, lr, i, j );
            }

            wyj = test( ada, nol, noi );

            for ( int i = 0; i < nol * 2; i++ ) //testowanie, do sprawozdania
                if ( wyj[i] != y[i] )
                    proc++;

            counter++;
            System.out.format( "%.6f%n", ( double ) proc / ( nol * 2 ) );
        }

        System.out.println( "Ilość kroków do nauczenia się = " + counter );
    }

    private static void learn ( Adaline[] ada, int noi, double lr, int i, int j ) {

```

```

        int[] vector;          //tablica przechowująca wektor sygnałów wejściowych do uczenia
pierwszej warstwy sieci
        vector = Letters.getLetter( i, j );
        format( vector );

        int[] vector_p = new int[noi]; //tablica przechowująca wektor sygnałów wyjściowych pierwszej
warstwy sieci
        vector_p[0] = 1; //bias

        int letter_size;
        if ( i == 0 ) letter_size = - 1;
        else letter_size = 1;

        for ( int k = 0; k < noi - 1; k++ ) {          //uczenie pierwszej warstwy
            ada[k].learn( vector, letter_size, lr );
            vector_p[k + 1] = ada[k].test( vector );    //pobranie sygnału wyjściowego
        }
        ada[noi - 1].learn( vector_p, letter_size, lr ); //uczenie perceptronu wynikowego na podstawie
sygnałów wyjściowych pierwszej warstwy
    }
    private static int[] test ( Adaline[] ada, int nol, int noi ) {
        int[] wyj = new int[nol * 2];
        int[] vector;          //tablica przechowująca wektor sygnałów wejściowych do testowania
pierwszej warstwy sieci
        int[] vector_p = new int[noi]; //tablica przechowująca wektor sygnałów wyjściowych pierwszej
warstwy sieci
        vector_p[0] = 1;      //bias

        for ( int i = 0; i < 2; i++ ) { //testowanie, celem upewnienia się, czy sieć już nauczona
            for ( int j = 0; j < nol; j++ ) {
                vector = Letters.getLetter( i, j );
                format( vector );

                for ( int k = 0; k < noi - 1; k++ )
                    vector_p[k + 1] = ada[k].test( vector );

                wyj[i * nol + j] = ada[noi - 1].test( vector_p );
            }
        }
        return wyj;
    }
    //w przypadku adaline sygnały wejściowe = 0 muszą być zamienione na sygnały -1
    private static void format( int[] vector ){
        for ( int k = 0; k < vector.length; k++ )
            if ( vector[k] == 0 ) vector[k] = -1;
    }
}

```

```

package Letters;

import java.util.Arrays;

public class Letters {
    static int[][][] letters = {
        //{wielkie litery
        {{0, 0, 1, 0, 0}, {0, 1, 0, 1, 0}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 1, 1, 1, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1},
        {1, 0, 0, 0, 1}}, // A 0
        {{1, 1, 1, 1, 0}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 1, 1, 1, 0}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1},
        {1, 1, 1, 1, 0}}, // B 1
        {{0, 1, 1, 1, 1}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0},
        {0, 1, 1, 1, 1}}, // C 2
        {{1, 1, 1, 1, 0}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1},
        {1, 1, 1, 1, 0}}, // D 3
        {{1, 1, 1, 1, 1}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 1, 1, 1, 1}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0},
        {1, 1, 1, 1, 1}}, // E 4
        {{1, 1, 1, 1, 1}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 1, 1, 1, 1}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0},
        {1, 0, 0, 0, 0}}, // F 5
        {{0, 1, 1, 1, 1}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 1, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1},
        {0, 1, 1, 1, 1}}, // G 6
        {{1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 1, 1, 1, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1},
        {1, 0, 0, 0, 1}}, // H 7
        {{0, 0, 1, 0, 1}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0},
        {0, 0, 1, 0, 0}}, // I 8
        {{0, 1, 1, 1, 0}, {0, 0, 0, 1, 0}, {0, 0, 0, 1, 0}, {0, 0, 0, 1, 1}, {0, 0, 1, 1, 0}, {0, 1, 0, 1, 0},
        {0, 0, 1, 0, 0}}, // J 9
        {{1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 1, 0}, {1, 0, 1, 0, 0}, {1, 1, 0, 0, 0}, {1, 0, 1, 0, 0}, {1, 0, 0, 1, 0},
        {1, 0, 0, 0, 1}}, // K 10
        {{0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0},
        {0, 0, 1, 1, 1}}, // L 11
        {{0, 1, 0, 1, 0}, {1, 0, 1, 0, 1}, {1, 0, 1, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1},
        {1, 0, 0, 0, 1}}, // M 12
        {{1, 1, 0, 0, 1}, {1, 1, 0, 0, 1}, {1, 0, 1, 0, 1}, {1, 0, 1, 0, 1}, {1, 0, 1, 0, 1}, {1, 0, 0, 1, 1},
        {1, 0, 0, 1, 1}}, // N 13
        {{0, 1, 1, 1, 0}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1},
        {0, 1, 1, 1, 0}}, // O 14
        {{1, 1, 1, 1, 0}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 1, 1, 1, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0},
        {1, 0, 0, 0, 0}}, // P 15
        {{0, 1, 1, 1, 0}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 1, 0},
        {0, 1, 1, 0, 1}}, // Q 16
        {{1, 1, 1, 1, 0}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 1, 1, 1, 0}, {1, 0, 1, 0, 0}, {1, 0, 0, 1, 0},
        {1, 0, 0, 0, 1}}, // R 17
        {{0, 1, 1, 1, 1}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {0, 1, 1, 1, 0}, {0, 0, 0, 0, 1}, {0, 0, 0, 0, 1},
        {1, 1, 1, 1, 0}}, // S 18
        {{1, 1, 1, 1, 1}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0},
        {0, 0, 1, 0, 0}}, // T 19
        {{1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1},

```

```

{0, 1, 1, 1, 0}}, // U 20
    {{1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 1, 0, 1},
{0, 1, 0, 1, 0}}, // W 21
    {{1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {0, 1, 0, 1, 0}, {0, 1, 0, 1, 0},
{0, 0, 1, 0, 0}}, // V 22
    {{1, 0, 0, 0, 1}, {1, 0, 0, 0, 1}, {0, 1, 0, 1, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 1, 0, 1, 0}, {1, 0, 0, 0, 1},
{1, 0, 0, 0, 1}}, // X 23
    {{1, 0, 0, 0, 1}, {0, 1, 0, 1, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0},
{0, 0, 1, 0, 0}}, // Y 24
    {{1, 1, 1, 1, 1}, {0, 0, 0, 0, 1}, {0, 0, 0, 1, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 1, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0},
{1, 1, 1, 1, 1}} // Z 25
    },

```

```

    //male literary
    {{0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 1, 1, 1, 0}, {1, 0, 0, 1, 0}, {1, 0, 0, 1, 0},
{0, 1, 1, 1, 1}}, // a 0
    {{1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 1, 1, 0, 0}, {1, 0, 0, 1, 0}, {1, 0, 0, 1, 0},
{1, 1, 1, 0, 0}}, // b 1
    {{0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 1, 1, 1, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0},
{0, 1, 1, 1, 0}}, // c 2
    {{0, 0, 0, 1, 0}, {0, 0, 0, 1, 0}, {0, 0, 0, 1, 0}, {0, 1, 1, 1, 0}, {1, 0, 0, 1, 0}, {1, 0, 0, 1, 0},
{0, 1, 1, 1, 0}}, // d 3
    {{0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 1, 1, 0, 0}, {1, 0, 1, 0, 0}, {1, 1, 0, 0, 0},
{0, 1, 1, 1, 0}}, // e 4
    {{0, 0, 0, 0, 0}, {0, 1, 1, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 1, 1, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0},
{1, 0, 0, 0, 0}}, // f 5
    {{0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 1, 0, 1, 0}, {0, 0, 1, 1, 0}, {0, 0, 0, 1, 0},
{0, 1, 1, 0, 0}}, // g 6
    {{1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 1, 1, 0, 0}, {1, 0, 1, 0, 0}, {1, 0, 1, 0, 0},
{1, 0, 1, 0, 0}}, // h 7
    {{0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0},
{0, 0, 1, 0, 0}}, // i 8
    {{0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0},
{0, 1, 1, 0, 0}}, // j 9
    {{1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 1, 0, 0}, {1, 0, 1, 0, 0}, {1, 1, 0, 0, 0}, {1, 0, 1, 0, 0}, {1, 0, 1, 0, 0},
{1, 0, 1, 0, 0}}, // k 10
    {{1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0},
{1, 1, 0, 0, 0}}, // l 11
    {{0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 1, 0, 1, 0}, {1, 0, 1, 0, 1},
{1, 0, 0, 0, 1}}, // m 12
    {{0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 1, 1, 1, 0}, {0, 1, 0, 1, 0},
{0, 1, 0, 1, 0}}, // n 13
    {{0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 1, 0, 0}, {0, 1, 0, 1, 0},
{0, 0, 1, 0, 0}}, // o 14
    {{0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {1, 1, 0, 0, 0}, {1, 0, 1, 0, 0}, {1, 1, 0, 0, 0}, {1, 0, 0, 0, 0},
{1, 0, 0, 0, 0}}, // p 15
    {{0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 0, 0, 0, 0}, {0, 1, 1, 0, 0}, {1, 0, 0, 1, 0}, {1, 0, 1, 0, 0},
{0, 1, 0, 1, 0}}, // q 16

```

```

        { { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 1, 0, 1, 1, 0 }, { 0, 1, 0, 0, 0 },
{ 0, 1, 0, 0, 0 } }, // r 17
        { { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 1, 1, 0 }, { 0, 1, 0, 0, 0 }, { 0, 1, 1, 0, 0 }, { 0, 0, 1, 0, 0 },
{ 1, 1, 0, 0, 0 } }, // s 18
        { { 0, 1, 0, 0, 0 }, { 1, 1, 1, 0, 0 }, { 0, 1, 0, 0, 0 }, { 0, 1, 0, 0, 0 }, { 0, 1, 0, 0, 0 }, { 0, 1, 0, 0, 0 },
{ 0, 1, 1, 0, 0 } }, // t 19
        { { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 1, 0, 1, 0 }, { 0, 1, 0, 1, 0 },
{ 0, 1, 1, 1, 0 } }, // u 20
        { { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 1, 0, 0, 0, 1 }, { 1, 0, 1, 0, 1 },
{ 0, 1, 0, 1, 0 } }, // w 21
        { { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 1, 0, 1, 0 }, { 0, 1, 0, 1, 0 },
{ 0, 0, 1, 0, 0 } }, // v 22
        { { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 1, 0, 1, 0 }, { 0, 0, 1, 1, 0 },
{ 0, 1, 0, 1, 0 } }, // x 23
        { { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 1, 0, 1, 0 }, { 0, 0, 1, 0, 0 }, { 0, 1, 0, 0, 0 },
{ 1, 0, 0, 0, 0 } }, // y 24
        { { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 0, 0, 0, 0, 0 }, { 1, 1, 1, 1, 0 }, { 0, 0, 1, 0, 0 }, { 0, 1, 0, 0, 0 },
{ 1, 1, 1, 1, 0 } } // z 25
    }
};

```

//zwraca wektor sygnałów wejściowych zależny od danej litery

```
public static int[] getLetter ( int size, int letter ) {
```

```
    int[] ret = new int[7];
```

```
    Arrays.fill( ret, 1, 6, 0 );
```

```
    ret[0] = 1;
```

```
    //sektor 1
```

```
    for ( int i = 0; i < 3; i++ )
```

```
        for ( int j = 0; j < 2; j++ )
```

```
            if ( letters[size][letter][i][j] == 1 )
```

```
                ret[1] = 1;
```

```
    //sektor 2
```

```
    for ( int i = 0; i < 3; i++ )
```

```
        for ( int j = 2; j < 3; j++ )
```

```
            if ( letters[size][letter][i][j] == 1 )
```

```
                ret[2] = 1;
```

```
    //sektor 3
```

```
    for ( int i = 0; i < 3; i++ )
```

```
        for ( int j = 3; j < 5; j++ )
```

```
            if ( letters[size][letter][i][j] == 1 )
```

```
                ret[3] = 1;
```

```
    //sektor 4
```

```
    for ( int i = 3; i < 7; i++ )
```

```
        for ( int j = 0; j < 2; j++ )
```

```
        if ( letters[size][letter][i][j] == 1 )
            ret[4] = 1;

//sektor 5
for ( int i = 3; i < 7; i++ )
    for ( int j = 2; j < 3; j++ )
        if ( letters[size][letter][i][j] == 1 )
            ret[5] = 1;

//sektor 6
for ( int i = 3; i < 7; i++ )
    for ( int j = 3; j < 5; j++ )
        if ( letters[size][letter][i][j] == 1 )
            ret[6] = 1;

return ret;
}
}
```